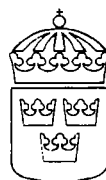

Finansutskottets yttrande

1989/90:FiU4y

Skärpt investeringsskatt för vissa
byggnadsarbeten

1989/90
FiU4y

Till skatteutskottet

Finansutskottet har beslutat att med detta yttrande överlämna till skatteutskottet för vidare beredning dels proposition 1989/90:96 om skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten, dels de med anledning av propositionen väckta motionerna 1989/90:Fi28—33. Överlämnandet görs under förbehåll av att skatteutskottet godtar en sådan lösning.

Sammanfattning

Finansutskottet tillstyrker — i likhet med arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet som tidigare yttrat sig i ärendet — i allt väsentligt regeringens förslag till skärpning av den nuvarande investeringsavgiften i Stockholms- och Uppsalaområdet.

Investeringsavgiften utgår för närvarande med 10 % av byggkostnaden för vissa oprioriterade byggnadsarbeten som fram till utgången av 1990 påbörjas i dels Stockholms län med undantag av Norrtälje och Södertälje kommuner, dels Uppsala och Håbo kommuner.

I yttrandet ställer sig utskottet bakom propositionens förslag, vilket innebär att utskottet förordar:

- att begreppet investeringsavgift ersätts av investeringsskatt,
- att skatteuttaget höjs från 10 till 30 %,
- att skatten tas ut även i Göteborgsområdet,
- att skatteplikten utsträcks till att gälla även byggnadsarbeten som påbörjas under 1991.

Finansutskottet instämmer i arbetsmarknads- och bostadsutskottens uppfattning att det är angeläget att regeringen noga följer utvecklingen i de berörda regionerna. Skulle det därvid visa sig att investeringsskatten får oönskade effekter på sysselsättningen bör regeringen skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som motverkar detta.

För projekt som till övervägande del består av avgiftspliktigt byggnadsarbete utgår med nuvarande regler investeringsavgift på hela byggkostnaden, dvs. även på den icke avgiftspliktiga delen. Är den avgiftsbelagda delen mindre än halva byggkostnaden utgår däremot ingen

avgift. På förslag av bostadsutskottet förordar finansutskottet att dylika s.k. kombinationsprojekt skall beskattas enligt en glidande skatteskala. Vissa villkor måste dock vara uppfyllda för att detta skall ske. Projektet måste sålunda till någon del inrymma bostäder, och de olika enheterna i projektet måste ligga på samma fastighet eller i nära anslutning till varandra. Dessutom måste projektet även i övrigt vara sammanhållet och utgöra en enhet när frågan om byggnadstillstånd prövas.

Riksdagen har tidigare uttalat att det borde övervägas om intäkterna från investeringsavgiften/skatten kunde återföras till de berörda regionerna. Finansutskottet slår fast att detta beslut alltså är giltigt. I rådande överhettade situation är det dock olämpligt att aktualisera frågan om ett återförande. Regeringen bör emellertid senare återkomma till riksdagen och därvid också pröva i vad mån de förslag som lagts fram av den s.k. storstadsutredningen kan beaktas i sammanhanget.

Moderata samlingspartiet och folkpartiet har anmält avvikande meningar i vilka man begär att propositionen avslås och att nuvarande investeringsavgift upphävs. Centern, vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet de gröna har på en rad punkter anmält avvikande meningar till stöd för motionskrav som resp. parti fört fram.

Inledning

I proposition 1989/90:96 föreslår regeringen att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten,
2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69).

De överlämnade motionerna upptar följande yrkanden.

1989/90:Fi28 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att investeringsskatt, utöver regeringens förslag, även skall tas ut för det oprioriterade byggandet i Malmö, Svedala, Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lund, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner,

2. att riksdagen beslutar att det prioriterade byggandet, förutom statsbelånade permanentbostäder, även skall omfatta miljömässigt och socialpolitiskt angelägna byggnadsprojekt,

3. att riksdagen beslutar att samtliga nya parkeringsanläggningar skall beläggas med investeringsskatt,

4. att riksdagen beslutar att rivning av byggnad skall anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt.

1989/90:Fi29 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens proposition om skärpt och förlängd investeringsskatt,

2. att riksdagen beslutar avskaffa den nu gällande investeringsavgiften.

1989/90:Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1989/90:FiU4y

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1989/90:96,
2. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1989/90:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

1989/90:Fi31 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en investeringsskatt i Malmö—Lund-området (Burlövs, Lomma, Lunds, Malmö, Staffanstorps, Svedala och Vellinge kommuner) om 10 % fr.o.m. 90-07-01 t.o.m. 91-12-31,
2. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförs om vikten av ett förslag om hur intäkterna kan återföras till resp. region för produktion av nya bostäder.

1989/90:Fi32 av Anne Wibbe m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot överhettning i vissa områden.

1989/90:Fi33 av Gunnar Björk m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:96 i denna del beslutar att investeringsavgiften skall uppgå till 25 % i enlighet med vad som i motionen anförts,
2. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser utvidgning av investeringsavgiftens tillämpning till Göteborgsregionen,
3. att riksdagen beslutar att intäkterna från investeringsavgiften med beaktande av konjunkturen skall återgå till berörd region,
4. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser förslaget att ändra benämning på investeringsavgiften.

Utskottet

Bakgrund

På förslag av finansutskottet beslöt riksdagen i juni 1989 att införa en tidsbegränsad regional investeringsavgift på bl.a. nybyggnation av kontorslokaler (1988/89:FiU30, rskr. 327). Avgiften träffar med vissa undantag sådana byggnadsarbeten som erfordrar byggnadstillstånd. De gjorda undantagen gäller bl.a. industrilokaler, sjukhus, servicehus samt byggnader för undervisningsändamål. Undantag har också gjorts för byggnadsarbeten som är föranledda av vissa tvångssituationer. Avgiften utgår med 10 % av byggnadskostnaden för avgiftsbelagt arbete som påbörjas fram till utgången av 1990. Den tas ut dels i Stockholms län utom Norrtälje och Södertälje kommuner, dels i Uppsala och Håbo kommuner. Lagstiftningen ger inte utrymme för några dispenser. Å andra sidan utgår ingen avgift om den totala byggnadskostnaden understiger 5 milj. kr.

Syftet med avgiften är att dämpa överhettningen på byggmarknaden och att vidga utrymmet för produktion av nya bostäder. För att denna utjämnande effekt skulle förstärkas har finansutskottet, med riksdagens

gillande, föreslagit att det borde ankomma på regeringen att närmare överväga om inte intäkterna från avgiften senare kan återföras till regionen för bl.a. produktion av nya bostäder.

I propositionen framhålls att den svenska ekonomin kännetecknas av högt kapacitetsutnyttjande. Pris- och kostnadsökningarna har varit väsentligt högre än i omvärlden. Överhettningen har gjort sig gällande i så gott som hela landet och har varit särskilt uttalad inom byggsektorn, framför allt i Stockholms- och Uppsalaområdet samt efter hand även i Göteborgsområdet.

Den nuvarande investeringsavgiften har enligt propositionen inte lett till åsyftat resultat. Därför föreslås nu att avgiften höjs från 10 till 30 % och utvidgas till att gälla även Göteborgsområdet. Dessutom föreslås att lagens tillämpningsperiod förlängs så att den omfattar även oprioriterade byggnadsarbeten som påbörjas under 1991.

Föredragande statsrådet föreslår vidare att begreppet "avgift" ersätts av "skatt", som i statsrättslig mening är en mer adekvat beteckning i sammanhanget då något vederlag inte utgår till de byggherrar som betalar pålagan. Han framhåller också att frågan om ett återförande av inkomsterna från skatten/avgiften bör anstå ytterligare med hänsyn till den höga aktiviteten i de aktuella regionerna.

Arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet har beretts tillfälle att yttra sig i ärendet, och deras yttranden finns fogade som *bilaga 1* (1989/90:AU3y) resp. *bilaga 2* (1989/90:BoU5y) till detta yttrande. Båda utskotten tillstyrker propositionen men anser samtidigt att regeringen nog bör följa utvecklingen i de berörda regionerna för att om så erfordras återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder.

På eget initiativ tar bostadsutskottet i sitt yttrande upp ytterligare några frågor rörande investeringsskatten, däribland frågan om beskattningen av s.k. sammanhållna kombinationsprojekt.

Behovet av stabiliseringspolitiska åtgärder inom byggsektorn

Finansutskottet får för egen del anföra följande. Som framhålls i propositionen har pris- och löneökningarna i Sverige under en följd av år varit högre än i våra viktigaste konkurrentländer. Överhettningen har nu gått så långt att en ytterligare åtstramning av den ekonomiska politiken är påkallad. Detta kommer finansutskottet senare att ta upp i anslutning till att utskottet behandlar riktlinjer för den ekonomiska politiken. I detta yttrande tar utskottet upp endast frågan om en skärpning av investeringsavgiften.

I Stockholms- och Uppsalaområdet är byggmarknaden fortfarande starkt överhettad. Samma tendens till överhettning har efter hand också börjat göra sig märkbar i Göteborgsområdet. Trots att investeringsavgiften varit i kraft i blott tio månader kan man konstatera att den inte fått det genomslag som avsågs. Avgiftsuttaget har uppenbarligen varit alltför lågt för att åstadkomma en önskvärd dämpning av det oprioriterade byggandet i regionen. Med hänsyn härtill instämmer

utskottet i föredragandens bedömning att det nu är påkallat med såväl en höjning av avgiftsuttaget som en vidgad tillämpning av lagstiftningen.

För sådana oprioriterade byggnadsobjekt som i dag omfattas av investeringsavgiften bör således uttaget höjas kraftigt. Denna högre nivå bör gälla för byggnadsarbeten som påbörjas efter den 8 februari 1990, dvs. dagen för propositionens avlämnande. Från denna tidpunkt bör samma påлага tas ut även på oprioriterat byggande i Göteborg med omgivande kommuner. Lagens tillämpning bör dessutom utsträckas med ytterligare ett år, dvs. fram till utgången av 1991.

Av vad finansutskottet här sagt framgår att utskottet för sin del inte är berett att förorda vare sig att propositionen avslås eller att den nuvarande lagen om investeringsavgift upphävs. Sådana krav förs fram i *motionerna Fi29* av Ylva Annerstedt (fp) och *Fi30* av Bo Lundgren m.fl. (m). Även i *motion Fi32* av Anne Wibbe m.fl. (fp) yrkas avslag på propositionen. Dessa motioner bör enligt finansutskottets mening avstyrkas av skatteutskottet.

Vidgad tillämpning och ändrad benämning på investeringsavgiften

I *motion Fi33* av Gunnar Björk m.fl. (c) finner motionärerna det befogat med en höjning av avgiftsuttaget. De anser dock att höjningen skall begränsas till 25 % (yrk. 1) eftersom det finns tecken som tyder på en något dämpad byggkonjunktur i de områden där avgiften skall tas ut. Av samma anledning avvisar de också förslaget att avgiften skall tas ut även i Göteborgsområdet (yrk. 2). Utan att framföra något direkt yrkande i frågan anser de likaså att det för närvarande inte är aktuellt med någon förlängning av lagens tillämpning.

Bostadsutskottet har i anslutning härtil påpekat att det under hösten 1990 kan finnas skäl att ompröva den geografiska omfattningen av avgiften om det då skulle visa sig att den av motionärerna befarade avmattningen av byggkonjunkturen inträder. En sådan omprövning skulle, anser bostadsutskottet, gälla inte bara kommunerna i Göteborgsområdet utan också de kommuner i södra Stockholms län som nu träffas av avgiften. Bostadsutskottet anser emellertid att det inte nu finns tillräckliga skäl att ge avgiften en annan geografisk utformning än den som föreslås i propositionen. Regeringen bör dock noga följa utvecklingen av byggkonjunkturen under det kommande halvåret, framhåller bostadsutskottet, för att om så erfordras återkomma till riksdagen med ett förslag i frågan. Den uppfattning som bostadsutskottet givit uttryck åt i denna fråga vill bostadsutskottet att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen.

Även arbetsmarknadsutskottet betonar vikten av att regeringen uppmärksamhet följer utvecklingen inom de berörda regionerna. Skulle det därvid visa sig att skatten får oönskade effekter på sysselsättningen är det, som arbetsmarknadsutskottet ser det, angeläget att regeringen skyndsamt förelägger riksdagen förslag till åtgärder för att förhindra

detta. Med detta uttalande, som arbetsmarknadsutskottet anser bör ges till känna för regeringen, tillstyrker arbetsmarknadsutskottet propositionens förslag.

Finansutskottet får för egen del anföra följande. Investeringsavgiften är, som utskottet tidigare påpekat, avsedd att dämpa överhettningen på byggmarknaden och att vidga utrymmet för produktion av nya bostäder. Självklart skall ett stabiliseringspolitiskt instrument av detta slag användas endast i ett läge då överhettning föreligger. Så är förhållandet i dag i Stockholm—Uppsalaområdet och samma tendens har gjort sig gällande även i Göteborgsområdet. I likhet med arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet anser således finansutskottet att lagen bör tillämpas också i Göteborgsområdet, dvs. det område som omfattar kommunerna Kungälv, Göteborg, Härryda, Kungälv, Mölndal, Partille, Stenungsund, Ale och Lerum.

Det är angeläget att en verklig dämpning av det oprioriterade byggandet kommer till stånd. Uttaget bör därför inte vara lägre än vad som förordas i propositionen utan bör sättas till 30 %.

Nuvarande lagstiftning är tidsbegränsad till utgången av detta år. Samtidigt är alltså överhettningstendenserna alltjämt påtagliga. Det finns med gällande tillämpningsperiod stor risk att en rad oprioriterade byggnadsprojekt skjuts upp endast tillfälligt och att överhettningsproblemen återkommer i början av nästa år. Skall lagstiftningen få avsedd verkan bör således tillämpningen utsträckas med ett år.

Som arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet framhållit är det emellertid angeläget att regeringen noga följer utvecklingen i de berörda regionerna. Lagen ger inte utrymme för dispenser, och bedömningarna av den fortsatta byggkonjunkturen är inte helt entydiga. Skulle utvecklingen bli sådan att skatten får oönskade effekter på sysselsättningen bör det ankomma på regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som motverkar detta. Enligt finansutskottets mening bör riksdagen göra ett uttalande av denna innebörd.

I propositionen aktualiseras också frågan om benämningen, och det framhålls att begreppet investeringsskatt är ett mer adekvat uttryck i sammanhanget. I *motion Fi33* av Gunnar Björk m.fl. (c) yrkas avslag på propositionen i denna del (yrk. 4) med hänvisning till att intäkterna är avsedda att återföras till den betalande regionen, bl.a. via byggsektorn. Finansutskottet har i själva sakfrågan ingen annan uppfattning än föredraganden. Utskottet biträder således för sin del förslaget att benämningen "investeringsavgift" ersätts med "investerings-skatt".

Med hänvisning till vad utskottet här anfört anser finansutskottet att skatteutskottet bör avslå motion Fi33 (c) yrkandena 1, 2 och 4.

I *motionerna Fi28* (yrk. 1) av Inger Schörling m.fl. (mp) och *Fi31* (yrk. 1) av Lars Werner m.fl. (vpk) föreslås att investeringsskatten skall tas ut också i Malmö-Lundområdet. Miljöpartiet de grönas förslag innebär att ytterligare några västskånska kommuner skall omfattas av

skatten. Vänsterpartiet kommunisterna föreslår dessutom i sin motion att investeringsskatten skall utgå med endast 10 % i denna del av landet räknat från den 1 juli 1990.

Bostadsutskottet avstyrker motionerna med hänvisning till att byggkonjunkturen i detta område kan förväntas få ett lugnare förlopp än i Stockholmsområdet. Finansutskottet gör för sin del ingen annan bedömning än bostadsutskottet.

Återföring av skatteintäkterna till berörd region m.m.

I *motionerna Fi31* (yrk. 2) av Lars Werner m.fl. (vpk) och *Fi33* (yrk. 3) av Gunnar Björk m.fl. (c) begärs att intäkterna från investeringsavgiften/skatten skall återföras till berörda regioner.

På förslag av finansutskottet har riksdagen tidigare uttalat att det borde ankomma på regeringen att närmare överväga om inte intäkterna från investeringsavgiften senare kunde återföras till berörd region för bl.a. produktion av bostäder. Med anledning härav framhålls nu i propositionen att ett ställningstagande i ämnet bör anstå ytterligare. Föredraganden anser att det på grund av den höga aktiviteten i de aktuella regionerna inte är lämpligt att nu återföra några medel. Detta gäller även för ett så angeläget ändamål som bostadsbyggande. Till bilden hör också, framhåller han, att de budgetmässiga effekterna av investeringsskatten är svårkalkylerade.

Enligt finansutskottets mening saknas det anledning att ompröva riksdagens tidigare ställningstagande i denna fråga. Beslutet från i juni 1989 bör alltså ligga fast. Såsom framhålls i propositionen är det emellertid i rådande överhettade läge olämpligt att nu återföra några medel. Samma uppfattning kommer för övrigt också till uttryck i centermotionen där det slås fast att ett återförande måste anpassas till den ekonomiska konjunkturen. Alltjämt gäller således att regeringen längre fram bör återkomma till riksdagen i denna fråga. Som utskottet ser det kan det därvid vara lämpligt att regeringen också prövar i vad mån de förslag som lagts fram av den s.k. storstadsutredningen kan beaktas i sammanhanget. Vad utskottet här anfört med anledning av de båda motionerna Fi31 (vpk) och Fi33 (c) bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

I *motion Fi28* av Inger Schörling m.fl. (mp) föreslås att man från investeringsskatten skall undanta vissa socialpolitiskt och miljömässigt angelägna projekt (yrk. 2). Å andra sidan vill motionärerna att rivningsarbeten (yrk. 4) samt parkeringsanläggningar som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse (yrk. 3) skall omfattas av skatten. Förslagen har avstyrkts av bostadsutskottet. Finansutskottet har för egen del ingen annan mening än bostadsutskottet.

För projekt som till övervägande del består av avgiftspliktiga byggnadsarbeten utgår med nuvarande regler investeringsavgift på i princip hela byggkostnaden, dvs. även på den avgiftsfria delen. Är den avgiftsbelagda delen mindre än halva byggkostnaden utgår däremot ingen avgift. Bostadsutskottet har på eget initiativ aktualiserat frågan om inte s.k. kombinationsprojekt där bostäder ingår med en mindre del borde beskattas enligt en glidande skatteskala. I sitt yttrande lämnar bostadsutskottet följande synpunkter:

Det är inte ovanligt med sådana projekt. Inte sällan kan en förutsättning för att bygga "bostadsdelen" i ett projekt vara att också "icke-bostadsdelen" kommer till utförande. Det kan t.ex. förhålla sig så att ett parkeringshus av miljökäl anses nödvändigt som en bullerskärm mot en starkt trafikerad gata med bostäderna placerade innanför parkeringshuset. För att bostäderna över huvud taget skall komma till utförande kan då krav ställas på att t.ex. parkeringshuset eller annat skattebelagt byggnadsarbete byggs samtidigt. Tidigare, när skatten var 10 %, var det i vissa fall möjligt att genomföra kombinationsprojekten. Vid ett skatteuttag om 30 % blir troligen följden att dessa projekt i de flesta fall inte kommer att förverkligas. Eftersom ett av syftena med skatten är att omfördela resurser från oprioriterat byggande till bostadsbyggande finns anledning att differentiera skatteuttaget avseende den skattebelagda delen i ett kombinationsprojekt.

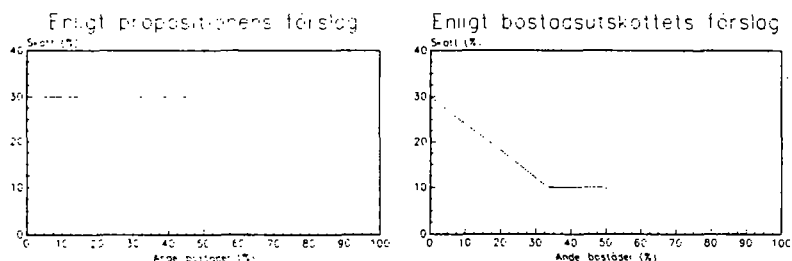
Vad det då först gäller är att bestämma när ett ärende skall behandlas som ett kombinationsprojekt. För att denna förutsättning skall gälla bör, enligt utskottets mening, projektet vara sammanhållet och utgöra en enhet vid bedömning i fråga om byggnadstillstånd.

Om ett sådant förhållande föreligger bör investeringsskatten på den del av projektet som inte är bostäder tas ut efter en glidande skala. Följande exempel åskådliggör den beräkningsmodell utskottet stannat för. Om i ett projekt byggkostnaden för avgiftsbelagt arbete är 70 % av hela byggkostnaden och alltså "bostadsdelen" är 30 % betalas investeringsskatt med 30 % på skillnaden mellan den avgiftsbelagda delen och den icke avgiftsbelagda, dvs. med 40 % (70—30) av 30 % eller i exemplet med 12 %. Är relationen mellan avgiftsbelagt och icke avgiftsbelagt arbete 75—25 % betalas investeringsskatt med 30 % av 50 % (75—25), dvs. med 15 %. Dock skall i kombinationsprojekten investeringsskatten vara minst 10 % även om den nu förordade beräkningsmetoden ger en lägre skattesats.

Vad utskottet nu förordat innebär alltså att ingen investeringsskatt kommer att uttas i projekt där byggnadskostnaden för andelen bostäder är minst hälften av den totala byggnadskostnaden och att hela investeringsskatten givetvis kommer att tas ut i projekt som endast innehåller avgiftsbelagt arbete.

Finansutskottet har för sin del inget att erinra mot den av bostadsutskottet förordade lösningen. Avsikten med investeringsskatten är att främja bostadsbyggandet, och som bostadsutskottet framhåller kan ett skatteuttag på 30 % resultera i att bostäder som till en mindre del ingår i kombinationsprojekt aldrig blir byggda.

Nedanstående diagram åskådliggör vilket skatteuttag som uppkommer för kombinationsprojekt dels med de regler som följer av propositionens förslag, dels enligt bostadsutskottets förslag.

De modifierade reglerna bör, i enlighet med bostadsutskottets förslag, endast tillämpas på projekt som inrymmer bostäder. Det innebär att de gynnsammare villkoren inte bör omfatta sådana projekt, i vilka en mindre, skattefri del utgörs av t.ex. industrilokaler. Bostädernas andel av det totala projektet bör fastställas med ledning av byggnadskostnaderna. Såsom bostadsutskottet framhåller bör de föreslagna reglerna tillämpas endast på projekt som är sammanhållna och som utgör en enhet när frågan om byggnadstillstånd prövas. Enligt finansutskottets mening får det därvid förutsättas att de olika enheterna i ett projekt antingen är belägna på samma fastighet eller ligger i omedelbar eller nära anslutning till varandra. I likhet med bostadsutskottet föreslår finansutskottet att de nya reglerna tas in i lagen om investeringskatt och att de tillämpas på byggnadsarbeten som påbörjas efter den 8 februari 1990.

Övriga förslag

Bostadsutskottet påpekar i sitt yttrande att 2 § lagen (1989:471) om investeringsavgift skulle kunna förtydligas i visst avseende eftersom det där finns en formulering som, enligt vad som uppges, givit upphov till oklarhet. För egen del finner emellertid bostadsutskottet att någon ändring inte är påkallad, men man skulle inte motsätta sig ett tillägg till lagrummet om finansutskottet skulle komma till en annan uppfattning. Finansutskottet delar bostadsutskottets uppfattning och anser inte den diskuterade ändringen vara nödvändig.

Slutligen tar bostadsutskottet i sitt yttrande också upp frågan om skatteplikten för de s.k. frifinansierade småhusen, dvs. hus finansierade utan statligt stöd och avsedda för permanentboende. Bostadsutskottet föreslår att byggnadsarbete avseende sådana småhus inte längre skall vara skattepliktigt och att lagen skall ändras i enlighet härmed.

Enligt finansutskottets mening är det inte påkallat med någon lagändring av nu nämnt slag. Generellt gäller nämligen att investeringskatt inte utgår på byggnadsarbeten med en total byggkostnad under-

stigande 5 milj. kr. Frifinansierade småhus med en byggkostnad överstigande detta belopp bör enligt finansutskottets mening omfattas av investeringsskatten.

1989/90:FiU4y

Stockholm den 29 mars 1990

På finansutskottets vägnar

Anna-Greta Leijon

Närvarande: Anna-Greta Leijon (s), Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Gunnar Björk (c), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Carl Frick (mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s) och Maggi Mikaelsson (vpk).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen

Lars Tobisson, Rune Rydén och Filip Fridolfsson (alla m) anser att utskottets yttrande under rubriken "Utskottet" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör propositionen om skärpt investeringsskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt. Det torde lämpligen kunna ske vid första månadsskiftet efter riksdagens beslut i ärendet, dvs. vid utgången av april 1990.

En regionalt avgränsad investeringsskatt av detta slag innebär att likabehandlingsprincipen sätts åsido i och med att byggprojekt i Stockholms- och Göteborgsregionerna belastas med prohibitiva skatter, medan byggprojekt i andra regioner med likartat läge på byggarbetsmarknaden undgår skatt. Den snedvridning som uppkommer genom byggregleringen förstärks därmed ytterligare.

Enligt utskottets mening framstår det som mycket märkligt att man på den helt genomreglerade byggmarknaden behöver använda sig av ytterligare ett styrinstrument. Innan byggnadstillstånd meddelas har ju varje större byggnadsprojekt underkastats en grundlig och i tiden utdragen prövning.

De många regleringarna har givit upphov till stora obalanser, vilket snarare talar för en avreglering än för en skärpning av befintliga regleringar. Den föreslagna höjningen av investeringsskatten samt utvidgningen av skatten geografiskt och i tiden borde inte kunna försvaras ens av den ivrigaste reglerings- och planhushållningsförespråkare.

I en rapport från länsstyrelsen i Stockholms län (Rapport 10/1989) har den nu gällande byggregleringen utvärderats. Av den framgår att byggandet av lokaler minskat. Ingenting visar emellertid att bostadsbyggandet har ökat som en följd därav. Av rapporten framgår också att byggregleringen är hyresuppdrivande så snart efterfrågan på lokaler överstiger tillgången.

Rapportens slutsatser har också bekräftats vid den uppvaktning som gjordes inför arbetsmarknadsutskottet och bostadsutskottet under deras beredning av detta ärende. Där framkom bl.a. att investeringsskatten inte hade resulterat i överströmning från avgiftsbelagt byggande till bostadsbyggande.

Den föreslagna höjningen av investeringsskatten skulle öka nybyggnadskostnaderna vilket i sin tur skulle driva upp fastighetspriserna. Som en följd härav skulle innehavarna av kommersiella lokaler kunna tillgodoräkna sig betydande värdestegringar.

Samtidigt räknar länsarbetsnämnden (LAN) i Stockholms län med att 1 000 byggnadsarbetare inom regionen ganska snart kommer att bli arbetslösa om byggnadsprojekt som fått tillstånd inte kommer i gång till följd av den höjda skatten. Mot slutet av 1991 väntas detta antal ha ökat till mellan 2 000 och 3 000 personer. Enligt LAN:s bedömning kommer bostadsbyggandet inte att kunna ge sysselsättning åt den arbetskraft som på detta sätt blir berörd av skatten. LAN i Uppsala län beräknar att 300 personer löper risk att bli arbetslösa under 1990 och att detta antal ökar till 450 året därpå. Enligt LAN skulle en höjning av investeringsskatten inte utgöra något problem om bostadsbyggandet kom i gång. Så sker emellertid inte. Vid LAN i Göteborgs och Bohus län räknar man med en tioprocentig arbetslöshet i Göteborgsområdet under 1990/91, vilket motsvarar 700 personer.

De som skulle tjäna på ett ingrepp av detta slag är således innehavarna av kommersiella lokaler. Priset skulle få betalas av byggnadsarbetarna.

Investeringsskatten bör således inte skärpas. Tvärtom bör den nu utgående avgiften avskaffas med det snaraste. Med hänsyn härtill saknas det anledning att närmare pröva de motioner som tar upp olika aspekter på skattens utformning. Det finns i detta läge inte heller anledning att överväga bostadsutskottets förslag till beskattning av s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt i vilka förekommer både bostäder och avgiftsbelagt arbete. Utskottet kan dock inte undgå att göra den reflexionen att varje försök att differentiera skatten i sådana projekt leder till mygel och godtycke samt ett än värre "bostadslånekinneseri". Bostadsutskottets förslag är som finansutskottet ser det ytterligare ett belägg för att regleringar föder nya regleringar.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) om avslag på propositionen och upphävande av lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa bostadsarbeten. Propositionen avstyrks liksom de motioner om vissa ändringar i regeringens förslag som behandlas i detta yttrande.

2. Avslag på propositionen

1989/90:FiU4y

Anne Wibble och Lars De Geer (båda fp) anser att utskottets yttrande under rubriken "Utskottet" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör propositionen om skärpt investeringskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt. Detta torde lämpligen kunna ske vid första månadsskiftet efter riksdagens beslut i ärendet, dvs. vid utgången av april 1990.

Investeringskatten är ytterligare ett bland många styrinstrument som har kommit att utnyttjas på en redan genomreglerad marknad. Den snedvridning som uppkommer genom byggregleringen förstärks därmed ytterligare.

Som framhålls i motion Fi32 (fp) ger en höjd investeringskatt i kombination med skärpta administrativa begränsningar för byggandet upphov till en samlad reglering av sådan omfattning att utskottet inte kan godta den.

Utskottet utesluter emellertid inte att någon form av avgiftsbeläggning kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden. Sådana förslag måste dock bedömas bl.a. mot bakgrund av en samlad ekonomisk-politisk strategi. Någon sådan strategi har emellertid regeringen inte förmått framlägga.

Mot denna bakgrund biträder utskottet förslaget i motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) att propositionen skall avslås och att den nuvarande lagen om investeringsavgift skall upphävas. Med detta ställningstagande saknas det anledning att gå närmare in på de motioner som tar upp olika aspekter på skattens utformning.

Utskottet tillstyrker också den i motion Fi32 (fp) föreslagna lösningen att regeringen bör återkomma till riksdagen och redovisa sin bedömning av läget i berörda storstadsområden, effekter av hittills vidtagna åtgärder samt hur verkningsfulla tänkbara styrmedel kan vara. Bedömningarna bör som framhålls i motionen samtidigt infogas i en samlad ekonomisk-politisk strategi. Vad utskottet här anfört bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

3. Göteborgsområdet, skattesats, tillämpningsperiod och benämning på investeringsavgiften

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Vidgad tillämpning och ändrad benämning på investeringsavgiften" börjar med "Finansutskottet får" och slutar med "motion Fi33 (c) yrkandena 1, 2 och 4" bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som föreslås i motion Fi33 (c) anser utskottet att investeringsavgiften inte bör utvidgas till Göteborgsregionen. Bostadsutskottet och arbetsmarknadsutskottet har i detta ärende gemensamt blivit uppvaktade av företrädare för byggbranschen. Då framkom uppgifter som talar för att investeringsavgiften inte bör utvidgas till Göte-

borgsområdet. Det finns tecken på att byggkonjunkturen kommer att dämpas, inte minst i detta område. Propositionen bör därför avslås i denna del.

Enligt finansutskottets mening bör det också övervägas om inte undantag skall göras även för de kommuner söder om Stockholm som i dag omfattas av avgiften. Riksdagen bör beträffande dessa kommuner begära ett nytt och bättre underbyggt förslag. Ett sådant kan förslagsvis redovisas i den kompletteringsproposition som skall föreläggas riksdagen i slutet av april månad. Riksdagen får då möjlighet att pröva om investeringsavgift skall uttas i detta område även under andra halvåret 1990.

Vad utskottet här anfört innebär att utskottet ansluter sig till förslaget i motion Fi33 (c) yrkande 2. Riksdagen bör med anledning av motionen som sin mening ge till känna för regeringen vad finansutskottet här anfört om investeringsavgiften i de södra delarna av Stockholms län.

Det är angeläget att en verklig dämpning av det oprioriterade byggandet kommer till stånd. Mot bakgrund av att byggkonjunkturen väntas bli något dämpad instämmer utskottet i centerns bedömning att en avgiftsnivå på 25 % är lämplig.

Av samma anledning är det inte heller motiverat att utsträcka avgiftens tillämpningstid. Avgiften bör således tas ut endast under år 1990.

Eftersom intäkterna från avgiften enligt ett tidigare riksdagsbeslut skall återföras till den betalande regionen, bl.a. via byggsektorn, är det som finansutskottet ser det helt korrekt att använda begreppet avgift i stället för skatt. Såsom begärs i motion Fi33 (c) bör alltså riksdagen avslå den i propositionen föreslagna användningen av begreppet investeringsskatt.

Finansutskottet biträder alltså på dessa punkter förslagen i motion Fi33 (c), vilket innebär att propositionen bör avslås i motsvarande delar.

4. Malmö—Lund-området

Maggi Mikaelsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Vidgad tillämpning och ändrad benämning på investeringsavgiften" börjar med "I motionerna Fi28" och slutar med "bedömning än bostadsutskottet" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion Fi31 (vpk) visar uppgifter från länsarbetsnämnden i Malmöhus län att volymen "övrigt byggande" i Malmö—Lund-området är avsevärt större än den ram som regeringen fastställt för år 1990. Samtidigt är det osäkert om nyproduktionen av bostäder kan hållas på en tillräckligt hög nivå. Överhettningen i området är dock inte lika påtaglig som i Stockholmsområdet varför skatten bör bestämmas till 10 %, dvs. den skattesats som gällde i huvudstadsregionen t.o.m. den 8 februari 1990.

Malmö—Lund-området bör avgränsas på det sätt som föreslås i motion Fi31 (vpk). Det innebär att kommunerna Barlövs, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorps, Svedala och Vellinge bör ingå i området.

I detta område bör investeringsskatten tas ut på byggnadsarbeten som påbörjas fr.o.m. den 1 juli 1990 fram till utgången av 1991.

Lagen bör kompletteras i enlighet med vad som här anförts. Finansutskottets ställningstagande i denna fråga innebär alltså att utskottet ansluter sig till vänsterpartiet kommunisternas förslag i motion Fi31. I betydande utsträckning tillgodoses därmed också miljöpartiet de grönas motsvarande förslag i motion Fi28.

5. Malmö—Lund-området

Carl Frick (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Vidgad tillämpning och ändrad benämning på investeringsavgiften" börjar med "I *motionerna Fi28*" och slutar med "bedömning än bostadsutskottet" bort ha följande lydelse:

Som anförts i miljöpartiet de grönas motion Fi28 talar flera skäl för att alla tre storstadsområdena, således även Stormalmö och Landskrona—Helsingborg, bör omfattas av investeringsskatten. Förutom att det är lämpligt ur likställighetssynpunkt är miljöbelastningen i området mycket stor. Försurningen har i Malmöhus län gått längre än i de flesta andra delar av landet, och detta beror till största delen på ökad bilism, som i sin tur är ett resultat av den industriella överhettningen. Västra Skåne har några av Europas bästa odlingsjordar och de bör så förbli. Tillgången på allemansrättslig mark är mindre än någon annanstans. Investeringskatten begränsas lämpligen till Malmö, Svedala (med Sturup), Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lunds, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

Lagen bör kompletteras i enlighet med vad som här anförts. Finansutskottets ställningstagande i denna fråga innebär alltså att utskottet ansluter sig till miljöpartiet de grönas förslag i motion Fi28. I betydande utsträckning tillgodoses därmed också vänsterpartiet kommunisternas motsvarande förslag i motion Fi31.

6. Återföring av medel

Gunnar Björk (c), Ivar Franzén (c) och Maggi Mikaelsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Återföring av skatteintäkterna till berörd region m.m." börjar med "Enligt finansutskottets" och slutar med "till känna för regeringen" bort ha följande lydelse:

Enligt finansutskottets mening saknas det anledning att ompröva riksdagens tidigare ställningstagande i denna fråga. Beslutet från i juni 1989 bör alltså ligga fast, vilket innebär att influtna medel skall återföras till berörda regioner. Såsom framhålls i propositionen och i motion Fi33 (c) måste emellertid ett återförande anpassas till den

ekonomiska konjunkturen. Eftersom viss tid hinner förflyta från det att avgiften betalas in tills medlen återförs till regionen åstadkommes en inflationsdämpande åtstramning.

Alltjämt gäller således att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag om hur medlen skall återföras till berörda regioner. Vad utskottet här anfört med anledning av de båda motionerna Fi31 (vpk) och Fi33 (c) bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

7. Rivningsarbete och parkeringsanläggningar

Carl Frick (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Återföring av skatteintäkterna till berörd region m.m." börjar med "*I motion Fi28*" och slutar med "mening än bostadsutskottet" bort ha följande lydelse:

Som miljöpartiet de gröna framhåller i motion Fi28 bör investeringsskatten även omfatta parkeringsanläggning som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse. Likaså bör rivning av byggnad anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt såvida rivningen inte är påkallad av rena miljöskäl (exempelvis sjuka hus).

Lagen bör omarbetas i enlighet med vad finansutskottet här föreslagit.

I samma motion begärs också att investeringsskatt inte skall utgå på vissa socialpolitiskt och miljömässigt angelägna projekt. Någon åtgärd med anledning av detta förslag är enligt finansutskottets mening inte erforderlig, eftersom dylika projekt redan är undantagna från skatteplikten.

8. Kombinationsprojekt

Gunnar Björk och Ivar Franzén (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Sammanhållna kombinationsprojekt" börjar med "Finansutskottet har" och slutar med "aldrig blir byggda" bort ha följande lydelse:

Finansutskottet har för sin del inget att erinra mot den av bostadsutskottet förordade lösningen. I enlighet med centerns förslag bör dock skattebasen för kombinationsprojekt, liksom alla andra avgiftspliktiga projekt, vara 25 % i stället för 30 %.

9. Kombinationsprojekt

Maggi Mikaelsson (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken "Sammanhållna kombinationsprojekt" börjar med "Finansutskottet har" och slutar med "den 8 februari 1990" bort ha följande lydelse:

Det finns enligt finansutskottets mening ingen anledning att särbehandla kontor och liknande byggnader bara för att de ingår i samma

projekt som bostäder. Det finns heller ingen anledning att bygga stora kontors- och parkeringshus för att skärma av bullret från den i flera avseenden onyttiga och onödiga biltrafiken i våra städer.

Det finns däremot all anledning att undvika svårbegripliga och motsägelsefulla skatteregler som bara befrämjar uppkomsten av en investeringsskattearkitektur. Därför bör enligt utskottets mening kombinationsprojekten behandlas på så sätt att full skatt tas ut på icke-bostadsdelen oberoende av hur stor andel den utgör. Det betyder att skatteuttaget för ett kombinationsprojekt differentieras och hamnar mellan 0 och 30 %. Det innebär också att kontor som byggs ihop med bostäder beskattas neutralt i och med att de varken gynnas eller missgynnas skattemässigt.

Finansutskottet föreslår att lagen om investeringsskatt utformas i enlighet med vad utskottet här anfört och att denna ordning, liksom övriga föreslagna ändringar i lagen, tillämpas på byggnadsprojekt som påbörjas efter den 8 februari 1990.

10. Investeringsskattens geografiska och procentuella omfattning

Carl Frick (mp) anför:

När byggtressenterna uppvaktade arbetsmarknads- och bostadsutskotten i detta ärende framgick det klart att det på byggmarknaden finns tydliga regionala skillnader i överhettning inom de berörda områdena. Detta leder tanken till att investeringsskatten borde utformas med flera nivåer.

Den tioprocentiga investeringsavgiften i Stockholm—Uppsala-området har inte haft avsedd effekt, bostadsbyggandet har inte stärkts och överhettningen i Arlandakorridoren består. Jag vill mot denna bakgrund föreslå att man inför tre zoner inom de överhettade storstadsområdena, inkl. västra Skåne, med skattesatserna 20, 30 och 40 %, beroende på överhettningsgrad.

Överhettningen kan beräknas på olika sätt. Jag vill exemplifiera med följande förslag till zonindelning:

Zon 1

Arlandakorridoren beläggs med 40 procents investeringsskatt. Här finns trots höga byggkostnader ett betydande utrymme för skattehöjning; avgränsningen av området görs i samarbete med berörda kommuner (Stockholm, Solna, Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna);

Zon 2

En mellannivå, som beläggs med 30 procents investeringsskatt och omfattar

dels övriga delar inom Stockholm—Uppsala-området förutom de områden som har betydligt lägre överhettning och placeras i zon 3,

dels Göteborgs kommun,

dels Malmö kommun innanför yttre ringvägen, kommundelen Lund i Lunds kommun och Helsingborgs kommun väster om Europaväg 6;

De minst överhettade områdena, som beläggs med 20 procents investeringsskatt och består av Nynäshamns, Haninge, Södertälje, Salems, Österåkers, Vaxholms, Vallentuna, Upplands Bro kommuner samt delarna av Uppsala kommun norr om en linje i höjd med den planerade Bärbyleden;

Göteborgsområdet utom Göteborgs kommun;

västra Skåne enligt miljöpartiet de grönas motion utom ovannämnda områden inom föreslagen zon 2.

En på detta sätt differentierad investeringsskatt skulle möjligen möta större acceptans och ändå innebära en kraftig dämpning av icke önskat byggande.

I de fortsatta övervägandena om investeringsskattens utformning bör också detta förslag kunna beaktas.

Skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:96 om skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten och över sex med anledning av propositionen väckta motioner.

Den 15 juni 1989 trädde lagen om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten i kraft. Enligt denna skall byggherren betala en avgift om 10 % av byggnadskostnaden för s.k. oprioriterat byggande. Avgiften tas i dag ut i Stockholms län med undantag för Norrtälje och Södertälje kommuner samt i Uppsala och Håbo kommuner i Uppsala län. Den avser byggnadsarbete som påbörjas under tiden 27 maj 1989—den 31 december 1990. Lagen har det dubbla syftet att dämpa överhettningen på byggmarknaden och att vidga utrymmet för produktion av nya bostäder.

I propositionen föreslås nu att avgiften höjs från 10 till 30 % och utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet. Dessutom föreslås att perioden skall förlängas till att omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under 1991. Beteckningen "investeringsavgift" byts ut mot "investeringskatt".

Arbetsmarknadsutskottet berör i sitt yttrande väsentligen frågan om vilka effekter på sysselsättningen som den föreslagna skärpningen av investeringsskatten kan medföra.

Denna fråga har belysts vid en gemensam uppvaktning vid arbetsmarknads- och bostadsutskotten. I denna har deltagit representanter för Byggnadsarbetareförbundets avdelningar i de berörda regionerna, för byggmästarna i samma områden och för Byggtreprenörerna samt företrädare för Haninge kommun. Därtill har arbetsmarknadsutskottet under hand inhämtat uppgifter från länsarbetsnämnderna i Stockholms, Uppsala och Göteborgs och Bohus län.

Enligt vad som framkommit bl.a. vid uppvaktningen finns en oro för att den föreslagna skatten kommer att påverka sysselsättningen negativt. En bedömning är att den i propositionen föreslagna nivån, 30 %, kommer att leda till att ett stort antal planerade oprioriterade byggen inte kommer att påbörjas. Skatten tillsammans med de i övrigt mycket höga produktionskostnaderna medför att byggherrarna avstår från att genomföra projekten. Detta kommer dock inte att leda till ett ökat bostadsbyggande. Av olika skäl, bl.a. sådana som hänger samman med plan- och bygglagens överklaganderegler, kommer bostadsbyggan-

det inte i gång enligt planerna utan skjuts framåt i tiden. I alla tre regionerna befarar man en successivt ökande arbetslöshet bland byggnadsarbetare under den period som lagen är tänkt att gälla.

I två motioner, Fi28 av Inger Schörling m.fl. (mp) och Fi31 av Lars Werner m.fl. (vpk) hemställs att investeringsskatten även skall tas ut i Malmö kommun och i andra delar av västra Skåne, vpk föreslår med 10 %. Miljöpartisterna hemställer också om en särskild definition av prioriterat byggande och därtill att samtliga nya parkeringsanläggningar skall beläggas med skatt liksom rivning av byggnad. Vpk yrkar ett tillkännagivande om återförande av intäkterna från skatten till respektive region för produktion av nya bostäder.

Centern yrkar i sin motion Fi33 att investeringsskatten skall uppgå till 25 %. I fråga om tillämpningsområdet yrkas avslag på propositionen såvitt avser utvidgningen till Göteborgsregionen. Centern vill inte heller ha en förlängning i tiden. I motionen hemställs att intäkterna från investeringsavgiften med beaktande av konjunkturen skall återgå till berörd region samt slutligen att förslaget att ändra benämningen från avgift till skatt avslås.

I motionerna Fi29 av Ylva Annerstedt (fp), Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m) och Fi32 av Anne Wibble m.fl. (fp) yrkas avslag på propositionen i sin helhet. I de två förstnämnda yrkas dessutom att den nu gällande investeringsavgiften skall upphävas.

Arbetsmarknadsutskottet delar den bedömning som ligger bakom regeringens förslag om en höjning av investeringsskatten samt en utvidgning av dess geografiska tillämpningsområde och utsträckning i tiden.

Av detta följer att utskottet inte kan ansluta sig till motionerna Fi29, Fi30 och Fi32. Utskottet anser inte heller att de modifieringar i förhållande till propositionen som föreslås i motionerna Fi28, Fi31 och Fi32 är påkallade.

Även om en åtstramning är angelägen vill utskottet framhålla vikten av att regeringen uppmärksamst följer utvecklingen inom de regioner som föreslås omfattade av investeringsskatten. Skulle utvecklingen tyda på att skatten får oönskade effekter på sysselsättningen är det angeläget att regeringen skyndsamt förelägger riksdagen förslag till åtgärder för att förhindra detta. Med detta uttalande tillstyrker arbetsmarknadsutskottet propositionens förslag. Vad utskottet sålunda anfört bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 20 mars 1990

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Lars Ulander

Närvarande: Lars Ulander (s), Elver Jonsson (fp), Kjell Nilsson (s), Marianne Ståhlberg (s), Gustav Persson (s), Sten Östlund (s), Mona

Avvikande meningar

1. Mona Saint Cyr, Erik Holmkvist och John Rignell (alla m) anser att den del av yttrandet som på s. 2 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och slutar med "regeringen till känna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening fanns det anledning att motsätta sig införandet av den tioprocentiga investeringsavgiften våren 1989. Den tidigare erfarenheten visade att en sådan påлага kan ge upphov till sysselsättningssvårigheter. Man borde därför ha kunnat utgå ifrån att avgiften inte skulle få åsyftat resultat utan i stället leda till allvarliga skadeverkningar.

De uppgifter som framkommit genom kontakterna med länsarbetsnämnderna i de berörda regionerna och vid den gemensamma uppvaktningen bekräftar dessa farhågor.

Vid LAN i Stockholms län uppskattar man att 1 000 byggnadsarbetare inom regionen ganska snart kommer att bli arbetslösa om byggnadsprojekt som fått tillstånd inte kommer i gång till följd av den höjda skatten. Mot slutet av 1991 uppskattas siffran till mellan 2 000 och 3 000 personer. Enligt LAN:s bedömning kommer bostadsbyggandet inte att kunna ge sysselsättning åt den arbetskraft som på detta sätt blir berörd av skatten. LAN i Uppsala län beräknar att 300 personer löper risk att bli arbetslösa under 1990. Året därpå väntas siffran stiga till 450. Enligt LAN skulle en höjning av investeringsskatten inte utgöra något problem om bostadsbyggandet kom i gång. Så sker emellertid inte. Vid LAN i Göteborgs och Bohus län räknar man med en tioprocentig arbetslöshet i Göteborgsområdet under 1990/91, vilket motsvarar 700 personer. Samtliga tre länsarbetsnämnder anger samma förklaring till att bostadsbyggandet inte kommer till stånd i den omfattning som vore önskvärd från sysselsättningssynpunkt. Förutom det höga kostnadsläget är plan- och bygglagen en hindrande faktor. LAN i Uppsala hänvisar till en undersökning enligt vilken anledningen till att projekterat byggande inte påbörjats i 52 % av fallen är att man inte fått fram planer. En mängd överklaganden kommer i vägen.

Uppvaktningen inför arbetsmarknads- och bostadsutskotten stärker bilden. Det var en allmänt förekommande uppfattning att investeringskatten inte skulle få den avsedda överströmningseffekten till bostadsbyggande. Plan- och bygglagen och ett allt större antal överklaganden med stöd av lagen nämndes som en väsentlig förklaring till att detta byggande inte kommer i gång eller fördröjs. Framför allt mot slutet av 1991 befarade man arbetslöshet bland byggnadsarbetare i de berörda regionerna.

Utskottet anser det mycket märkligt att man på en helt genomreglerad byggmarknad över huvud taget kan överväga att införa ytterligare styrinstrument. En avreglering av byggmarknaden skulle leda till ett effektivare utnyttjande av resurserna och en dämpning av kostnadsutvecklingen. Till detta kommer att det finns anledning att hysa betänkligheter mot att på regional grund differentiera skatter med snedvriden konkurrens som följd.

Ett kraftigt minskat byggande av bl.a. kontorsytor kan ganska snart leda till en brist på dessa. Detta förorsakar då relativt snabbt stigande hyror för denna typ av lokaler, vilket i sin tur verkar pris- och kostnadsdrivande på hela byggmarknaden.

På grund av det anförda bör enligt utskottets mening den nu gällande lagen upphävas och propositionen avslås. Det anförda innebär att utskottet tillstyrker motion Fi30. Övriga i sammanhanget behandlade motioner, Fi28, Fi29, Fi31, Fi32 och Fi33, avstyrks.

2. Elver Jonsson och Kjell-Arne Welin (båda fp) anser att den del av yttrandet som på s. 2 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och slutar med "regeringen till känna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening fanns det anledning att motsätta sig införandet av den tioprocentiga investeringsavgiften våren 1989. Avgiften utgjorde ett nytt styrinstrument på en redan starkt reglerad marknad. Tillsammans med skärpta administrativa begränsningar för byggandet innebär den höjda investeringsskatten en samlad reglering av en omfattning som utskottet inte kan ställa sig bakom.

Utskottet utesluter emellertid inte att någon typ av avgiftsbeläggning kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden. Sådana förslag måste dock bedömas bl.a. mot bakgrund av en samlad ekonomisk-politisk strategi som saknas i dag.

De uppgifter som framkommit i kontakterna med länsarbetsnämnderna i de berörda regionerna och vid uppvaktningen inför utskotten talar för att den föreslagna skärpningen av skatten inte kommer att leda till ett ökat bostadsbyggande, vilket bl.a. var avsett. I stället kan man befara en successivt ökande arbetslöshet bland byggnadsarbetare.

På anförda grunder hemställs att riksdagen med avslag på propositionen ger regeringen till känna vad som anförts om åtgärder mot överhettning i vissa områden. Utskottet tillstyrker således motion Fi32. Övriga i sammanhanget behandlade motioner, Fi28, Fi30, Fi31 och Fi33 avstyrks.

3. Kersti Johansson och Göran Engström (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och slutar med "regeringen till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att centern redan i början av 1988 föreslog en investeringsavgift på 25 % riktad mot överhettningen på byggmarknaden i Stockholmsregionen. Om avgiften hade införts då skulle överhettningsproblemen och den ekonomiska obalansen ha varit av betydligt mindre omfattning.

Det är befogat med en höjning av avgiftsuttaget, men utskottet anser med hänsyn till vissa tecken på en något dämpad byggkonjunktur att en avgiftsnivå på 25 % är lämplig. Av samma skäl bör avgiften inte i nuläget utvidgas till Göteborgsområdet. Inte heller bör avgiften nu utsträckas i tiden. De farhågor som framförts för sysselsättningen har ju också främst tagit sikte på situationen mot senare delen av 1991.

Det är enligt utskottets mening angeläget att de influtna medlen från skatten återförs till regionen för investeringar i framför allt bostadsbyggande. När medlen sedermera används för detta ändamål innebär det en dämpad inflation genom ökat utbud av bostäder.

Av det anförda följer att arbetsmarknadsutskottet — från de utgångspunkter som utskottet har att beakta — avstyrker propositionen och tillstyrker motion Fi33. Även de i sammanhanget behandlade motionerna Fi28, Fi29, Fi30, Fi31 och Fi32 avstyrks av utskottet.

4. Anna Horn af Rantzen (mp) anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 2 med "Arbetsmarknadsutskottet delar" och slutar med "regeringen till känna" bort ha följande lydelse:

Koncentrationen av byggande till de tre storstadsområdena har negativa följdverkningar i de flesta övriga delar av landet. Ett minskat byggande där är påkallat av både ekonomiska skäl och miljöhänsyn. Utskottet anser att investeringsskatten bör utvidgas i förhållande till propositionens förslag till att även omfatta Malmö, Svedala, Burlöv, Lomma, Staffanstorps, Lund, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

Förutom bostadsbyggande bör enligt utskottets mening projekt som är angelägna ur miljösynpunkt eller social synpunkt undantas, t.ex. investeringar i spårbunden trafik och i daghem. Å andra sidan bör parkeringsanläggningar omfattas, även om de inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse, liksom rivning av byggnad såvida rivningen inte påkallas av rena miljöskäl.

Tillsammans med andra åtgärder, bl.a. en mer aktiv regionalpolitik, kan investeringsskatten leda till ett mer spritt näringsliv och bebyggelsemönster.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet motion Fi28. Motionerna Fi29, Fi30, Fi31, Fi32 och Fi33 avstyrks.

Skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat bereda bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1989/90:96 om skärpt investeringsskatt för vissa byggnadsarbeten samt över de med anledning av propositionen väckta motionerna 1989/90:Fi28—33.

I detta yttrande behandlas propositionen jämte de ovannämnda motionerna helt eller delvis. Vidare behandlas i yttrandet de under allmänna motionstiden väckta och till skatteutskottet hänvisade motionerna 1989/90:Sk414 (vpk), 1989/90:Sk439 (c) och 1989/90:Sk451 (c). I dessa motioner behandlas investeringsavgiften m.m. ur skilda aspekter.

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om skärpning av skatten samt om det geografiska tillämpningsområdet för den. Vad beträffar Göteborgsområdet och de kommuner i Stockholms län söder om Stockholms kommun som avses träffas av skatten anser emellertid utskottet att — om en befarad avmattning av byggkonjunkturen ger vid handen att den geografiska omfattningen av lagen bör ändras — regeringen bör återkomma till riksdagen hösten 1990 med förslag till ändring av lagen därvidlag.

Bostadsutskottet föreslår att skatten i s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt i vilka såväl bostäder som avgiftsbelagt arbete ingår, bestäms enligt en glidande skala i intervallet 10 % till 30 %.

Avvikande meningar om avslag på regeringens förslag har fogats till yttrandet av m och fp. Avvikande meningar till stöd för vissa motionskrav har också avgivits av företrädare för övriga partier.

Propositionen

Riksdagen beslöt våren 1989 om en tidsbegränsad regional investeringsavgift om 10 % av byggkostnaderna på visst oprioriterat byggande i annan kommun i Stockholms län än Norrtälje och Södertälje samt i Uppsala och Håbo kommuner i Uppsala län. Skatteplikten gäller byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 27 maj 1989—den 31 december 1990. I nu föreliggande proposition föreslås, som ett led i åtstramningen av den svenska ekonomin, en skärpning av investeringsavgiften.

Avgiften föreslås höjas från 10 % till 30 % och utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet. Lagstiftningen föreslås förlängas till att omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under år 1991. De nya bestämmelserna föreslås gälla för byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 9 februari 1990—den 31 december 1991.

1989/90:FiU4y
Bilaga 2

Motionerna m.m.

De motioner som behandlas i detta yttrande är följande.

1989/90:Fi28 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att investeringsskatt, utöver regeringens förslag, även skall tas ut för det oprioriterade byggandet i Malmö, Svedala, Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lunds, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

2. att riksdagen beslutar att det prioriterade byggandet, förutom statsbelånade permanentbostäder, även skall omfatta miljömässigt och socialpolitiskt angelägna byggnadsprojekt,

3. att riksdagen beslutar att samtliga nya parkeringsanläggningar skall beläggas med investeringsskatt,

4. att riksdagen beslutar att rivning av byggnad skall anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt.

1989/90:Fi29 av Ylva Annerstedt (fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå regeringens proposition om skärpt och förlängd investeringsskatt,

2. att riksdagen beslutar avskaffa den nu gällande investeringsavgiften.

1989/90:Fi30 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1989/90:96,

2. att riksdagen beslutar upphäva lagen (1989/90:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten.

1989/90:Fi31 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar om en investeringsskatt i Malmö—Lund-området (Burlöv, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala och Vellinge kommuner) om 10 % fr.o.m. den 1 juli 1990 t.o.m. den 31 december 1991,

2. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av ett förslag om hur intäkterna kan återföras till resp. region för produktion av nya bostäder.

1989/90:Fi32 av Anne Wibble m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot överhettning i vissa områden.

1989/90:Fi33 av Gunnar Björk m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:96 i denna del beslutar att investeringsavgiften skall uppgå till 25 % i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. att riksdagen avslår proposition 1989/90:96 såvitt avser utvidgning av investeringsavgiftens tillämpning till Göteborgsregionen,

3. att riksdagen beslutar att intäkterna från investeringsavgiften med beaktande av konjunkturen skall återgå till berörd region.

1989/90:Sk414 av Jan Strömdahl och Ylva Johansson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär att den regionala investeringsavgiften (SFS 1989:471) förlängs med ett år och höjs till 30 %,

2. att riksdagen beslutar att inkomsten från ovannämnda investeringsavgift ställs till berörda länsbostadsnämnders förfogande för stöd till bostadsproduktion.

1989/90:Sk439 av Pär Granstedt och Karin Söder (c) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till omvandling av den nuvarande investeringsavgiften för kontorsbyggen i Stockholms län till en särskild investeringsavgift på 25 % för kontorsbyggen i de delar av länet som har ett antal arbetsplatser som med mer än 50 % överstiger antalet förvärvsarbetande i resp. kommun,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att intäkterna från denna avgift skall användas för miljöinsatser och insatser för vård, kollektivtrafik och bostadsförsörjning inom Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A460.

1989/90:Sk451 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om återförande av investeringsavgiften till bostadsbyggande, kollektivtrafik, skolor och miljöinsatser i den region den tagits ut.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Bo250.

Vid en gemensam uppvaktningsinför arbetsmarknads- och bostadsutskotten har synpunkter i ärendet lämnats av företrädare för Byggentreprenörerna, för byggmästarna i Stockholms-, Uppsala- och Göteborgsområdena för byggnadsarbetarna i dessa områden samt av företrädare för Håninge kommun. En skrivelse från Håninge kommun har tillställts bostadsutskottet.

Utskottet

Inledning

Förslaget i propositionen innebär att den regionala investeringsavgiften om 10 % som utgår för vissa byggnadsarbeten i Stockholms- och Uppsalaområdena höjs till 30 % och utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet. Lagen som nu gäller byggnadsarbeten som påbörjas under tiden den 27 maj 1989—den 31 december 1990 föreslås omfatta även byggnadsarbeten som påbörjas under år 1991. Vidare föreslås att beteckningen investeringsavgift byts ut mot investeringsskatt. Utan att

ta ställning i denna fråga, som närmast är av skatterättslig natur, kommer bostadsutskottet i detta yttrande att genomgående använda beteckningen investeringsskatt.

1989/90:FiU4y
Bilaga 2

Förslaget om en skärpt investeringsskatt

Som bl.a. bostadsutskottet och finansutskottet konstaterade våren 1989 (1988/89:BoU3y resp. 1988/89:FiU30) fanns anledning att införa en investeringsskatt på visst byggande. Avsikten med skatten var att dämpa överhettningen på byggmarknaden och vidga utrymmet för produktion av nya bostäder.

I den nu aktuella propositionen anförs att den överhettning av ekonomin som fanns år 1989 har varit särskilt uttalad inom byggsektorn framför allt i Stockholms- och Uppsalaområdena men efter hand även i Göteborgsområdet. Det anförs vidare att problemen har accentuerats under de senaste månaderna och att den ekonomiska politiken behöver stramas åt ytterligare.

I tre motioner yrkas avslag på propositionen. Det gäller motionerna Fi29 (fp) yrkande 1, Fi30 (m) yrkande 1 och Fi32 (fp), denna motion såvitt nu är i fråga. I yrkande 2 i de båda förstnämnda motionerna hemställs att riksdagen beslutar upphäva lagen (1971:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten. Motionärerna erinrar om sitt ställningstagande våren 1989 när skatten infördes. Då anfördes i motioner från m och fp bl.a. att skatten inte skulle ge åsyftat resultat men däremot ge upphov till snedvridningar till skada för ekonomin. I motionerna framhålls också att skatten kommer att leda till kraftiga kostnadsökningar i de fall den inte leder till att planerade projekt försenas kraftigt eller helt skrinläggs. Det hävdas i de nu behandlade motionerna att bostadsbyggandet inte kommer att öka genom att en investeringsskatt införts. Vidare framförs i en motion att flera kommuner i Stockholms län måste dra ned på sitt bostadsbyggande på grund av att man inte som tidigare kan fördela vissa investeringar på bostäder och kommersiella fastigheter.

I motion Fi32 (fp) såvitt nu är i fråga anförs att någon typ av skatt under en kort period kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden; en fråga som måste bedömas mot bakgrund av vilken ekonomisk-politisk strategi regeringen föreslår. Regeringen bör redovisa sin bedömning av hittills vidtagna åtgärder samt hur verkningsfulla tänkbara styrmedel kan vara. Ett tillkännagivande till regeringen härom bör enligt motionärerna göras.

Som framgår av det ovan anförda ansåg bostadsutskottet år 1989 att det fanns anledning införa en investeringsskatt på visst byggande. De skäl som då åberopades för att införa skatten, nämligen att dämpa överhettningen på byggmarknaden och föra över resurser till bostadsbyggande, äger fortfarande sådan giltighet att det — från de utgångspunkter bostadsutskottet har att bedöma — finns anledning att skärpa investeringsskatten.

Med det anförda avstyrker bostadsutskottet motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) denna motion såvitt nu är i fråga om *avslag på propositionen* och om att den nuvarande lagen om investeringsavgift skall upphävas. Utskottet finner heller inte tillräcklig anledning föreligga att föreslå riksdagen göra det i den sistnämnda motionen föreslagna tillkännagivandet.

Bostadsutskottet tar i det följande upp vissa i andra motioner behandlade frågor samt vissa frågor som aktualiserats under bostadsutskottets behandling av ärendet.

Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning

Frågan om *skattesatsen* tas förutom i propositionen också upp i motionerna Fi33 (c) yrkande 1, Sk414 (vpk) yrkande 1 samt Sk439 (c) yrkande 1. I den förstnämnda motionen föreslås att skatten höjs till 25 % medan i den andra — väckt under allmänna motionstiden — föreslås att skatten höjs till 30 %, ett förslag som nu också läggs fram i propositionen. Förslaget i motion Sk439 (c) yrkande 1 innebär, som utskottet uppfattat det, att skatten sätts till 25 % för kontorsbyggen och tas ut i kommuner i Stockholms län där antalet arbetsplatser överstiger antalet förvärvsarbete med mer än 50 %. I Fi33 (c) föreslås också motivledes att det för närvarande inte kan anses vara aktuellt med en förlängning av avgiftens tillämpning.

Bostadsutskottet delar det i propositionen och i motion Sk414 (vpk) framförda förslaget om att skatten bör höjas till 30 %. Såvitt frågan rör bostadsutskottets beredningsområde finner utskottet det erforderligt att skatten ges en sådan nivå att ett ökat bostadsbyggande blir följden i de regioner som kommer att omfattas av skatten. Motionerna Fi33 (c) yrkande 1 och Sk439 (c) yrkande 1 om skattesatsen avstyrks liksom i princip det motivledes framförda förslaget om att skatten inte skulle gälla för byggnadsarbeten som påbörjas under 1991. Frågan om den tid för vilken skatt bör uttas behandlar utskottet ytterligare nedan.

Förslaget i propositionen innebär att skatten skall omfatta även Göteborgsområdet m.m.

Detta förslag har mött invändningar i motion Fi33 (c) yrkande 2. Motionärerna anför att vissa tecken tyder på en något dämpad byggkonjunktur i Göteborgsområdet och att skatten därför inte bör tas ut avseende visst byggnadsarbete i detta område.

Med anledning av förslaget i propositionen, i motionen samt vad som framkommit under utskottets beredning av ärendet vill utskottet anförda följande. Om den av motionärerna befarade avmattningen av byggkonjunkturen inträder kan finnas skäl för riksdag och regering att under hösten år 1990 ompröva den geografiska omfattningen av skatten och då inte endast beträffande *Göteborgsområdet* utan också beträffande de kommuner i Stockholms län söder om Stockholm som nu träffas av skatten. Bl.a. kan då övervägas om skatt fortsättningsvis skall tas ut i Haninge och Nynäshamns m.fl. kommuner. Enligt bostadsut-

skottets mening finns det inte tillräckliga skäl att i nu berört avseende besluta ge skatten en annorlunda geografisk omfattning än vad i propositionen förordats. Utvecklingen av byggkonjunkturen under det kommande halvåret bör följas noga av regeringen. Om det därvid visar sig att lagens geografiska omfattning bör omprövas avseende t.ex. de nu nämnda områdena bör regeringen alltså återkomma till riksdagen. Vad bostadsutskottet nu anfört bör riksdagen med anledning av motion Fi33 (c) yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

I ytterligare två motioner tas upp frågan om vilka områden som bör omfattas av lagen. I två partimotioner, en från miljöpartiet de gröna och en från vänsterpartiet kommunisterna, motionerna Fi28 yrkande 1 resp. Fi31 yrkande 1 föreslås att i Malmö—Lund-området skatt skall tas ut på visst byggnadsarbete. I de båda motionerna har området givits en något olika omfattning. I vpk-motionen föreslås att skatten skall utgå med 10 %.

Från de utgångspunkter bostadsutskottet har att anlägga på ärendet avstyrker utskottet bifall till dessa motioner. Utvecklingen av byggkonjunkturen i detta område kan förväntas få ett lugnare förlopp än i Stockholmsområdet. Det finns inte tillräcklig anledning att låta skatten omfatta också *Malmö—Lund-området*. Motionerna avstyrks med hänvisning till det nu anförda.

Återförande av skatten till berörd region m.m.

När lagen infördes uttalade riksdagen på förslag av finansutskottet att det borde övervägas om inte intäkterna av skatten senare kunde återföras till regionen för produktion bl.a. av nya bostäder. Det borde ankomma på regeringen att närmare överväga frågan och återkomma till riksdagen med förslag.

I propositionen anförts att det med hänsyn till den höga aktiviteten i de aktuella regionerna inte är lämpligt att nu återföra några medel. Detta gäller även ett så angeläget ändamål som bostäder.

Bostadsutskottet kan ansluta sig till denna uppfattning. Kreditförsörjningen till bostadsbyggandet bör ske som hittills också beträffande de områden som träffas av investeringsskatt. Förslagen i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 2, centerpartiets partimotion Sk451 samt i motionerna Fi33 (c) yrkande 3, Sk414 (vpk) yrkande 2 och Sk439 (c) yrkande 2 om *återförande av skatten till den region i vilken den tagits ut* för användning bl.a. till en ökad bostadsproduktion avstyrks med hänvisning till det anförda.

Utskottet är heller inte berett tillstyrka miljöpartiets partimotion Fi28 yrkandena 2 och 4 om att från skatten skall undantas vissa socialpolitiskt och miljömässigt angelägna projekt samt att *rivningsarbete* skall beläggas med skatt. Vad gäller de i motionen framförda exemplen på projekt med miljömässig inriktning kan upplysas att dessa inte träffas eller avses träffas av investeringsskatt.

Enligt lagen träffas parkeringshus eller sådan parkeringsanläggning som ej inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse av skatten. I den

nu behandlade mp-motionen förelås i yrkandet 3 att även *parkeringsanläggningar* som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse skall omfattas av skatten.

Bostadsutskottet anser att lagen i detta avseende fått en lämplig utformning. Yrkandet 3 i motionen avstyrks sålunda.

Övriga frågor

Bostadsutskottet tar i detta avsnitt upp tre frågor om investeringsskatten som inte aktualiserats i propositionen eller i motionerna.

Den första gäller investeringsskatten avseende s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt där bostäder ingår som en del och i vilket också ingår sådant byggnadsarbete för vilket investeringsskatt — vid ett riksdagens accepterande av regeringens förslag — kommer att betalas.

Det är inte ovanligt med sådana projekt. Inte sällan kan en förutsättning för att bygga "bostadsdelen" i ett projekt vara att också "icke-bostadsdelen" kommer till utförande. Det kan t.ex. förhålla sig så att ett parkeringshus av miljöskäl anses nödvändigt som en bullerskärm mot en starkt trafikerad gata med bostäderna placerade innanför parkeringshuset. För att bostäderna över huvud taget skall komma till utförande kan då krav ställas på att t.ex. parkeringshuset eller annat skattebelagt byggnadsarbete byggs samtidigt. Tidigare, när skatten var 10 %, var det i vissa fall möjligt att genomföra kombinationsprojekten. Vid ett skatteuttag om 30 % blir troligen följderna att dessa projekt i de flesta fall inte kommer att förverkligas. Eftersom ett av syftena med skatten är att omfördela resurser från oprioriterat byggande till bostadsbyggande finns anledning att differentiera skatteuttaget avseende den skattebelagda delen i ett kombinationsprojekt.

Vad det då först gäller är att bestämma när ett ärende skall behandlas som ett kombinationsprojekt. För att denna förutsättning skall gälla bör, enligt utskottets mening, projektet vara sammanhållet och utgöra en enhet vid bedömning i fråga om byggnadstillstånd.

Om ett sådant förhållande föreligger bör investeringsskatten på den del av projektet som inte är bostäder tas ut efter en glidande skala. Följande exempel åskådliggör den beräkningsmodell utskottet stannat för. Om i ett projekt byggkostnaden för avgiftsbelagt arbete är 70 % av hela byggkostnaden och alltså "bostadsdelen" är 30 % betalas investeringsskatt med 30 % på skillnaden mellan den avgiftsbelagda delen och den icke avgiftsbelagda, dvs. med 40 % $(70 - 30)$ av 30 % eller i exemplet med 12 %. Är relationen mellan avgiftsbelagt och icke avgiftsbelagt arbete 75—25 % betalas investeringsskatt med 30 % av 50 % $(75 - 25)$, dvs. med 15 %. Dock skall i kombinationsprojekten investeringsskatten vara minst 10 % även om den nu förordade beräkningsmetoden ger en lägre skattesats.

Vad utskottet nu förordat innebär alltså att ingen investeringsskatt kommer att uttas i projekt där byggnadskostnaden för andelen bostäder är minst hälften av den totala byggnadskostnaden och att hela investeringsskatten givetvis kommer att tas ut i projekt som endast innehåller avgiftsbelagt arbete.

Med hänvisning till behovet av ett ökat bostadsbyggande, inte minst i de delar av landet där investeringsskatten föreslås tas ut, föreslår bostadsutskottet att skatten i sådana sammanhållna *kombinationsprojekt* som ovan beskrivits tas ut på det sätt som nu förordats. Bostadsutskottet föreslår att lagen om investeringsskatt utformas i enlighet med vad nu anförts och att den nu förordade ordningen träder i kraft vid samma tidpunkt som föreslås för lagen i övrigt. Detta innebär att den föreslagna skattesatsen avseende kombinationprojekt skall tillämpas i fråga om byggnadsprojekt som påbörjas efter den 8 februari 1990.

Den andra frågan gäller ett förtydligande av lagen. I lagen (1989:471) om investeringsavgift finns i 2 § uppräknade vissa undantag från skyldigheten att betala investeringsavgift. I 2 § första stycket 2 anges att sådan avgift inte skall betalas för lokaler som ingår i låneunderlag eller pantvärde enligt förordningen (1978:384) om beräkning av låneunderlag och pantvärde för bostadslån eller åtgärder för vilka räntebidrag kan lämnas enligt förordningen (1983:974) om statligt räntestöd vid förbättring av bostadshus. I nu föreliggande proposition föreslås ingen ändring i materiellt avseende av 2 §.

Enligt vad bostadsutskottet erfarit har den nu refererade utformningen av 2 § givit upphov till oklarhet. Det har nämligen satts i fråga om investeringsskatt skall betalas för *bostäder* som ingår i låneunderlag och pantvärde resp. för vilka räntebidrag kan lämnas enligt de båda förordningarna.

Bostadsutskottet har ovan givit uttryck för uppfattningen att ett av skälen att införa investeringsskatt är att omfördela resurser till bostadssektorn i syfte att uppnå ett ökat bostadsbyggande. En sådan uppfattning är allmänt omfattad av de partier i riksdagen (s, c, vpk, mp) som anser tillräckliga skäl finnas att behålla och skärpa investeringsskatten. Enligt bostadsutskottets mening kan det inte anses erforderligt att ändra det nu diskuterade avsnittet av 2 §. Skulle finansutskottet komma till en annan uppfattning vill bostadsutskottet emellertid inte motsätta sig ett tillägg till lagrummet. I så fall föreslår utskottet att före ordet "lokaler" i 2 § första stycket 2 sätts in orden "bostäder och".

Den tredje frågan som utskottet tar upp i detta sammanhang rör huruvida s.k. *frifinansierade småhus*, dvs. hus finansierade utan statligt stöd och avsedda för permanentboende, bör undantas från investeringsskatt. För närvarande gäller att bostadshus som uppförs utan statligt stöd och inte är avsett uteslutande för fritidsändamål träffas av investeringsskatten.

Enligt bostadsutskottets mening bör byggnadsarbete avseende de nu diskuterade frifinansierade småhusen inte vara skattepliktigt. Det är mycket få sådana hus som byggs i dag. Ett undantag från investeringskatt avseende dessa hus torde ha mycket liten om ens någon effekt på byggkonjunkturen. Bostadsutskottet föreslår därför att 1 § första stycket 6 ändras i enlighet med vad nu anförts.

Vad i vissa motioner föreslagits om ändringar i propositionen m.m. har inte behandlats i detta yttrande eftersom dessa motionsförslag inte kan anses ligga inom bostadsutskottets beredningsområde.

På bostadsutskottets vägnar

Agne Hansson

Närvarande: Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Magnus Persson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s) (t.o.m. avsnittet Återförande av skatten till berörd region), Erling Bager (fp), Hans Göran Franck (s), Bertil Danielsson (m), Nils Nordh (s), Rune Evensson (s), Gunnar Nilsson (s), Jan Sandberg (m), Birger Andersson (c), Jan Strömdahl (vpk), Kjell Dahlström (mp), Britta Sundin (s), Berndt Ekholm (s) (fr.o.m. avsnittet Övriga frågor) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen

Knut Billing, Bertil Danielsson och Jan Sandberg (alla m) anser att utskottets yttrande under rubriken "Utskottet" bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör förslaget i propositionen om skärpt investeringsskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt, lämpligen vid det första månadsskiftet efter riksdagens beslut i ärendet vilket bör innebära att den upphör att gälla den 30 april 1990.

Som anförs i de nu aktuella motionerna och som också anfördes i en reservation av m och fp till finansutskottets betänkande 1988/89:FiU30 (s. 133—134) när skatten infördes medför en regionalt avgränsad investeringsskatt att likabehandlingsprincipen sätts åsido när byggprojekt i Stockholmsregionen belastas med prohibitiva skatter.

Vad speciellt rör bostadsutskottets beredningsområde vill utskottet erinra vad i en avvikande mening (1988/89:BoU3y s. 8—9) från dessa partier anfördes när skatten infördes. Då framhölls bl.a. att bostadsmarknaden är en av de mest genomreglerade marknaderna. Regleringarna har inneburit att denna marknad kommit i stark obalans, något som borde innebära avreglering i stället för införande av nya regleringar. Skärpning av gällande regleringar och en utvidgning av skatten geografiskt och i tiden borde inte kunna försvaras ens av den ivrigaste reglerings- och planhushållningsivrare. I en rapport från länsstyrelsen i Stockholms län (Rapport 10/1989) har den nu gällande byggregleringen utvärderats. En effekt av regleringarna som redovisas är minskat lokalbyggande. Ingenting visar att bostadsbyggandet har ökat som en följd därav. Bland de negativa effekterna märks att byggregleringen är hyresuppdrivande så snart efterfrågan på lokaler överstiger tillgången.

Vad i rapporten redovisats har också verifierats vid den uppvaktning som bostadsutskottet ordnade vid beredning av nu föreliggande ärende. Där anfördes bl.a. att investeringsskatten inte hade inneburit någon överströmning från avgiftsbelagt byggande till bostadsbyggande.

Vad i avvikande meningar och reservationer från m och fp anfördes vid skattens införande och i motioner därefter har besannats och vunnit i styrka. Det finns sålunda inga skäl att skärpa skatten. Tvärtom bör den nu utgående avgiften avskaffas med det snaraste. Vid ett sådant ställningstagande finns inte skäl att i sak behandla de motioner i vilka tas upp olika förslag om skattens utformning. Inte heller finns då skäl att diskutera under uppvaktningen framförda förslag om utformningen av skatten för s.k. kombinationsprojekt, dvs. projekt i vilka förekommer både bostäder och avgiftsbelagt arbete. Den reflexionen kan dock göras att varje försök att differentiera skatten i sådana projekt kommer att innebära mygel och godtycke samt ett än värre "bostadslånekineseri". Vad nu anförts är ytterligare ett exempel på att regleringar föder nya regleringar.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) om avslag på propositionen och upphävande av lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa bostadsarbeten. Propositionen avstyrks liksom de motioner om vissa ändringar i regeringens förslag som behandlas i detta yttrande.

2. Avslag på propositionen

Erling Bager och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser att utskottets yttrande under rubriken Utskottet bort ha följande lydelse:

Som föreslås i de tre motionerna Fi29 (fp), Fi30 (m) och Fi32 (fp) bör förslaget i propositionen om skärpt investeringsskatt avslås av riksdagen. Den nuvarande lagen (1989:471) om investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten bör upphävas så snart det är praktiskt möjligt efter riksdagens beslut i ärendet, vilket bör innebära att den upphör att gälla den 30 april 1990.

När den tillfälliga investeringsavgiften infördes påpekades i en reservation i finansutskottet av m och fp att ett nytt styrinstrument därmed introducerades på en redan starkt reglerad marknad. Den snedvridning som uppkommer genom byggregleringen skulle därmed förstärkas.

I likhet med vad som anförts i motion Fi32 (fp) vill utskottet framhålla att en kombination av skärpta administrativa begränsningar för byggandet och höjd investeringsskatt innebär en samlad reglering av en omfattning som utskottet motsätter sig.

Utskottet utesluter i likhet med motion Fi32 (fp) inte att någon typ av avgiftsbeläggning kan visa sig ändamålsenlig i en situation med stark överhettning i geografiskt begränsade områden. Sådana förslag måste dock bedömas bl.a. mot bakgrund av vilken samlad ekonomisk-politisk strategi regering föreslår. Någon sådan strategi kan i dag inte sägas föreligga.

Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet förslagen i motionerna om att propositionen skall avslås och den nuvarande lagen om investe-

ringsavgift upphävas. Vid ett sådant ställningstagande saknas anledning att i sak behandla de motioner i vilka olika förslag läggs fram om skattens utformning.

Samtidigt tillstyrker utskottet förslaget i motion Fi32 (fp) om att regeringen bör återkomma till riksdagen och redovisa sin bedömning av läget i berörda storstadsområden, effekter av hittills vidtagna åtgärder samt hur verkningsfulla tänkbara styrmedel kan vara. Bedömningarna bör som framhålls i motionen samtidigt infogas i en samlad ekonomisk-politisk strategi. Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Skattesatsen

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Bostadsutskottet delar" och slutar med "ytterligare nedan" bort ha följande lydelse:

I en motion från centerpartiet föreslogs redan i början av 1988 att en investeringsavgift om 25 % skulle tas ut på vissa byggnadsarbeten i Stockholmsregionen i avsikt att dämpa överhettningen där. Tyvärr vann motionen inte riksdagens gillande. Drygt ett år senare beslöt emellertid riksdagen att införa den nu och till utgången av år 1990 gällande investeringsavgiften om 10 % på vissa byggnadsarbeten i delar av Stockholms län och Uppsala län.

Utskottet anser det dock motiverat att avgiften skärps för byggnadsarbeten som påbörjas under perioden den 9 februari—den 31 december 1990. Mot bakgrund av att en något dämpad byggkonjunktur kan vara att vänta anser utskottet att det förslag som centerpartiet tidigare fört fram om en avgiftsnivå om 25 % är lämplig. Det är som framgått ovan och med hänvisning till det förväntade konjunkturläget inte heller nödvändigt eller motiverat att förlänga tiden för avgiften. Den bör sålunda tas ut endast under år 1990. Bostadsutskottet tillstyrker motion Fi33 (c) yrkande 1 och motion Sk439 (c) yrkande 1 om skattesatsen samt avstyrker propositionen i motsvarande del och motion Sk414 (vpk) yrkande 1. Utskottet tillstyrker också det i motion Fi33 (c) motivedes framförda förslaget om att avgift skall tas ut i fråga om byggnadsarbete som påbörjas under år 1990.

4. Göteborgsområdet

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Med anledning" och slutar med "till känna" bort ha följande lydelse:

Utskottet avstyrker med instämmande av vad i motion Fi33 (c) yrkande 2 föreslagits propositionen om att investeringsavgiften skulle omfatta även visst byggnadsarbete i Göteborgsregionen. Som anförts i motionen och som framkommit vid den uppvaktning som bostads- och

arbetsmarknadsutskotten ordnade med anledning av regeringens förslag om skärpt investeringsskatt tyder mycket på att skatten inte geografiskt bör utvidgas till att omfatta även Göteborgsområdet; detta bl.a. eftersom vissa tecken tyder på en dämpad byggkonjunktur inte minst beträffande detta område. Propositionen bör såvitt nu är i fråga avslås.

Det bör vidare övervägas om inte också vissa kommuner söder om Stockholm bör undantas från skatten. Riksdagen bör beträffande dessa kommuner i Stockholms län söder om Stockholms kommun begära ett nytt och bättre underbyggt förslag i den kompletteringsproposition som kommer att föreläggas riksdagen i april månad i år. Därefter kan avgöras om visst byggnadsarbete i dessa kommuner skall träffas av investeringsavgift även för andra halvåret 1990.

Vad utskottet nu anfört är en anslutning till förslaget i motion Fi33 (c) yrkande 2. Riksdagen bör med anledning av motionen som sin mening ge regeringen till känna vad bostadsutskottet nu anfört om investeringsavgiften i vissa delar av Stockholms län. Propositionen avstyrks såvitt gäller att skatt skulle tas ut också i Göteborgsområdet.

5. Malmö—Lund-området

Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Från de" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anförs i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 ger en redovisning från länsarbetsnämnden i Malmöhus län vid handen att volymen "övrigt byggande" i Malmö—Lund-området är avsevärt större än den av regeringen beslutade ramen avseende år 1990. Samtidigt är det osäkert om nyproduktionen av bostäder kan hållas på en tillräckligt hög nivå. Dock är överhettningen i området inte lika påtaglig som i Stockholmsområdet varför skatten bör bestämmas till 10 %, dvs. den skattesats som gällde i huvudstadsregionen t.o.m. den 8 februari 1990.

Malmö—Lund-området bör avgränsas i enlighet med vad i den nu behandlade motionen föreslagits. Detta innebär att kommunerna Barlöf, Lomma, Lund, Malmö, Staffanstorp, Svedala och Vellinge kommer att ingå i området.

Skatten på avgiftsbelagt arbete bör tas ut inom detta område för byggnadsarbete som påbörjas under tiden 1 den juli 1990—den 31 december 1991.

Lagen bör kompletteras i enlighet med vad nu anförts. Vad nu förordats innebär alltså en anslutning till vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 1. Vad utskottet nu förordat innebär att vad i miljöpartiets partimotion förordats i inte ringa grad kommer att tillgodoses vid ett bifall till vpk-motionen.

6. Malmö—Lund-området

1989/90:FiU4y
Bilaga 2

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Skattesatsen, förlängning av lagen om investeringsskatt samt skattens geografiska avgränsning börjar med "Från de" och slutar med "nu anförda" bort ha följande lydelse:

Som anføres i miljöpartiet de grönas partimotion Fi28 talar flera skäl för att alla tre storstadsområdena, således även Stormalmö och Landskrona—Helsingborg, bör omfattas av investeringsskatten. Förutom att det är lämpligt ur likställighetssynpunkt är miljöbelastningen i området mycket stor. Försurningen har i Malmöhus län gått längre än i de flesta andra delar av landet och detta beror till största delen på den ökade biltrafiken, som i sin tur är ett resultat av den industriella överhettningen. Västra Skåne har några av Europas bästa odlingsjordar och de bör så förbli. Tillgången på allemansrättslig mark är mindre än någon annanstans. Investeringsskatten begränsas lämpligen till Malmö, Svedala (med Sturup), Burlövs, Lomma, Staffanstorps, Lunds, Kävlinge, Landskrona och Helsingborgs kommuner.

Lagstiftning bör kompletteras så att även vissa byggnadsarbeten i Stormalmö och Landskrona—Helsingborg-områdena kommer att träffas av investeringsskatt. Vad nu anförts innebär en tillstyrkan till miljöpartiets partimotion Fi28 yrkande 1. Förslaget i vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 yrkande 1 kommer i inte ringa grad att tillgodoses vid ett riksdagens bifall till mp-motionen.

7. Återförande av skatten till den region i vilken den tagits ut

Agne Hansson (c), Oskar Lindkvist (s), Hans Göran Franck (s), Birger Andersson (c) och Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Återförande av skatten till berörd region m.m. börjar med "Bostadsutskottet kan" och slutar med "det anförda" bort ha följande lydelse:

Det finns som anføres i motioner från (c) och (vpk) skäl att intäkten från skatten återförs till berörda regioner för att där användas till investeringar i bostäder men även för investeringar i kollektivtrafikanläggningar och miljöförbättrande åtgärder.

Det är nödvändigt att så sker inte minst med tanke på det stora behov av bostäder som finns i Stockholmsregionen. Ett återförande av dessa skattemedel till den region där de tas ut ger således flera människor möjlighet att efterfråga och behålla en bostad till rimlig kostnad.

För det fall att riksdagen beslutar att skatten skall tas ut även i andra områden än i Stockholms- och Uppsalaområdena bör influerna medel från dessa eventuellt tillkommande områden återföras till resp. region.

Regeringen bör skyndsamt återkomma till riksdagen med förslag i ärendet.

Vad utskottet nu med anledning av vänsterpartiet kommunisternas partimotion Fi31 (c) yrkande 2, centerpartiets partimotion Sk451 samt

motionerna Fi33 (c) yrkande 3, Sk414 (vpk) yrkande 2 och Sk439 (c) yrkande 2 anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

1989/90:FiU4y
Bilaga 2

8. Rivningsarbete och parkeringsanläggningar

Kjell Dahlström (mp) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Återförande av skatten till berörd region m.m. börjar med "Utskottet är" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Som anføres i miljöpartiet de grönas partimotion Fi28 yrkandena 3 resp. 4 bör investeringsskatten även omfatta parkeringsanläggning som inrättas i anslutning till ny bostadsbebyggelse (lagförslaget, 1 §).

Också rivning av byggnad skall anses som byggnadsarbete och beläggas med investeringsskatt såvida rivningen inte påkallas av rena miljöskäl (exempelvis sjuka hus).

Lagen bör kompletteras och revideras i enlighet med vad nu anförts.

Yrkande 2 i motionen om investeringsskatt för vissa miljömässigt angelägna projekt bör inte föranleda någon riksdagens åtgärd eftersom investeringsskatt inte tas ut för sådana projekt.

9. Kombinationsprojekt

Agne Hansson och Birger Andersson (båda c) anför:

Vi har ställt oss bakom den av utskottet förordade metoden för beräkning av skatten i s.k. kombinationsprojekt. Vi anser emellertid att skattebasen i sådana projekt, såsom förordas i c-motioner, bör vara 25 % i stället för 30 %.

10. Kombinationsprojekt

Jan Strömdahl (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som under rubriken Övriga frågor börjar med "Det är" och slutar med "februari 1990" bort ha följande lydelse:

Det finns ingen anledning att särbehandla kontor och liknande bara för att de byggs i samma projekt som bostäder. Det finns heller ingen anledning att bygga stora kontors- eller parkeringshus för att skärma av bullret från den till stor del onyttiga och onödiga biltrafiken i våra städer. Det finns all anledning att undvika svårbegripliga och motsägelsefulla skatteregler, och det är angeläget att undvika uppkomsten av en investeringsskattearkitektur. Därför bör enligt utskottets mening kombinationsprojekten behandlas på så sätt att full skatt uttas på icke-bostadsdelen oberoende av hur stor andel den utgör. Det betyder att skatteuttaget för ett kombinationsprojekt blir differentierat och hamnar mellan 0 och 30 %. Det betyder att kontor som byggs ihop med bostäder *skauemässigt* varken gynnas eller missgynnas.

Bostadsutskottet föreslår att lagen om investeringsskatt utformas i enlighet med vad nu anförts och att den nu förordade ordningen träder i kraft vid samma tidpunkt som föreslås för lagen i övrigt. Detta

innebär att den föreslagna skattesatsen avseende kombinationsprojekt skall tillämpas i fråga om byggnadsprojekt som påbörjas efter den 8 februari 1990.

1989/90:FiU4y
Bilaga 2

11. Investeringsskattens geografiska och procentuella omfattning

Kjell Dahlström (mp) anför:

Vid byggintressenternas uppvaktning inför bostadsutskottets ställningstagande till investeringsskatt i Stockholms-, Uppsala- och Göteborgsområdena framgick klart att det finns tydliga nivåer av överhettning inom de berörda områdena. Detta leder tanken till att även investeringsskatten borde utformas med nivåer.

Eftersom det har framkommit att den tioprocentiga investeringsavgiften i Stockholm—Uppsala-området inte har haft avsedd effekt att stärka byggandet av bostäder och eftersom överhettningen i Arlandakorridoren består, vill jag här framföra tanken om tre zoner inom de överhettade storstadsområdena, inkl. västra Skåne, med skattesatserna 20, 30 och 40 %, beroende på överhettningsgrad.

Överhettningen kan beräknas på olika sätt. Jag vill exemplifiera med följande förslag till zonindelning:

Zon 1

Arlandakorridoren beläggs med 40 procents investeringsskatt. Här finns trots höga byggkostnader ett betydande utrymme upp till marknadshyrorna; avgränsningen görs i samarbete med berörda kommuner (Stockholm, Solna, Sollentuna, Upplands Väsby och Sigtuna);

Zon 2

En mellannivå, som beläggs med 30 procents investeringsskatt och omfattar

dels övriga delar inom Stockholm—Uppsala-området förutom de områden som har betydligt lägre överhettning och placeras i zon 3,

dels Göteborgs kommun,

dels Malmö kommun innanför yttre ringvägen, kommundelen Lund i Lunds kommun och Helsingborgs kommun väster om Europaväg 6;

Zon 3

De minst överhettade områdena, som beläggs med 20 procents investeringsskatt och består av Nynäshamns, Haninge, Österåkers, Vaxholms, Vallentuna, Upplands Bro kommuner samt delarna av Uppsala kommun norr om en linje i höjd med den planerade Bärbyleden;

Göteborgsområdet utom Göteborgs kommun;

västra Skåne enligt miljöpartiet de grönas motion utom ovannämnda områden inom föreslagen zon 2.

En på detta sätt differentierad investeringsskatt skulle möjligen möta större acceptans och ändå innebära en kraftig dämpning av icke önskat byggande.

I de fortsatta övervägandena om investeringsskattens utformning bör också vad nu anförts kunna övervägas.

Sammanfattning	1
Inledning	2
Utskottet	3
Bakgrund	3
Behovet av stabiliseringspolitiska åtgärder inom byggsektorn	4
Vidgad tillämpning och ändrad benämning på investeringsavgiften	5
Återföring av skatteintäkterna till berörd region m.m. . .	7
Sammanhållna kombinationsprojekt	8
Övriga förslag	9

Avvikande meningar

1. Avslag på propositionen (m)	10
2. Avslag på propositionen (fp)	12
3. Göteborgsområdet, skattesats, tillämpningsperiod och benämning på investeringsavgiften (c)	12
4. Malmö—Lund-området (vpk)	13
5. Malmö—Lund-området (mp)	14
6. Återföring av medel (c, vpk)	14
7. Rivningsarbete och parkeringsanläggningar (mp)	15
8. Kombinationsprojekt (c)	15
9. Kombinationsprojekt (vpk)	15
10. Investeringskattens geografiska och procentuella omfattning (mp)	16

Bilagor

1. Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1989/90:AU3y	18
2. Bostadsutskottets yttrande 1989/90:BoU5y	23